

Ad meenemen in de regionale mbo-ontwikkelingen (experimenten)

MBO in beweging

Interessant bericht, zo'n twee weken geleden. Het mbo kent een landelijk aangestuurde kwalificatiestructuur voor de opleidingen. Daarnaast zijn er keuzedelen. Deze zijn vanuit een regio in te brengen bij de SBB voor goedkeuring, maar ze moeten wel op landelijk niveau kunnen worden aangeboden. Dat lijkt toch een stevige drempel te zijn voor bepaalde initiatiefnemers. Er kan in dat geval kennelijk toch te weinig een regionale stempel op het geheel worden gedrukt, om werkgevers en andere belanghebbenden er inhoudelijk bij te betrekken. Het idee is dat de uitstraling van een keuzedeel kan niet voldoende worden gekoppeld aan de belangen van bepaalde bedrijven.

Een neveneffect is dat het ontwikkelen van een specifiek keuzedeel relatief veel tijd kan kosten. Ook missen mbo-instellingen mogelijk het momentum om de dynamiek in de (regionale) economie om te zetten in nieuwe onderdelen. Die verwachting leefde toentertijd wel bij de invoering van de nieuwe opzet met keuzedelen. Daarom is besloten tot een soort 'reparatie'.

De aanpassing houdt in dat keuzedelen daadwerkelijk op basis van regionale ontwikkelingen en de vraag naar specifieke competenties zijn te ontwikkelen en uit te serveren. Er wordt nu gewerkt aan de regeling voor het opzetten van experimenten op dit punt, onder de naam 'Ruimte in de regio'. Hier een aantal citaten uit het persbericht van OCW:

- *Zo wordt er steeds meer gevraagd van jongeren om proactief, ondernemend en flexibel te zijn.*
- *Ook beoogt het experiment bij te dragen aan het versterken van het eigenaarschap over het onderwijs onder docenten en werkgevers. Als docenten en werkgevers zich meer herkennen in het onderwijs dat ze verzorgen, kan dit bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs.*
- *Dit doen zij samen met werkgevers, bijvoorbeeld met meer leren in de praktijk.*
- *Binnen het landelijk deel van de opleiding vallen de wettelijke eisen en algemene vakken zoals Nederlands, rekenen en burgerschap. Hiermee is de nationale betekenis van iedere opleiding geborgd en kan een student met een diploma aan een geregionaliseerde opleiding overal in het land aan de slag als hij dat wil.*
- *Het voornemen is om het experiment in werking te laten treden op 1 januari 2019.*
- *Het experiment wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur.*

Regionale effecten en de beroepskolom

Het experiment versterkt de relevantie van het mbo voor de arbeidsmarkt. Omdat veel mbo'ers in de eigen regio aan de slag gaan, is het logisch dat deze aanpak wordt gekozen. Dit geldt ook voor opleidingen op niveau 4. Maar, 'men' roept toch al geruime tijd dat functies binnen de arbeidsmarkt op middenniveaus in veel gevallen een verdieping nodig hebben. Dit kan door mensen op niveau 4 gericht certificaten op niveau 5 te laten behalen dan wel een (brede) Ad-opleiding.

Als dit het uitgangspunt is voor het inspelen op dynamiek binnen de arbeidsmarkt, zal de overheid moeten gaan bezien welke opties er zijn om hieraan tegemoet te komen. Dat hoeft niet te leiden tot verregaande en landelijke maatregelen en constructies. Het is vooral zinvol om te kijken naar een 'regionale beroepskolom' en daarvoor specifieke constructies mogelijk te maken.

Samennemen mbo-4 en Ad in experimenten

Er is voor mbo'ers op niveau 4 de mogelijkheid om aan het werk te gaan en met de werkgever meteen of na enige tijd afspraken te maken over 'doorscholen'. Dat kan gebeuren door op bepaalde

aspecten voort te bouwen, met korte scholingstrajecten. Toch kan het ook voor die mbo'ers verstandig zijn om te kiezen voor een brede voortzetting, via een daarop gerichte Ad-opleiding.

Uiteraard speelt de mbo-instelling hierbij een cruciale rol. Vanuit die hoek zullen de signalen vanuit het regionale werkveld moeten worden vertaald naar adviezen voor studenten en vooral naar daaraan te koppelen mogelijkheden. De Ad-opleiding is echter van het hbo en daarmee komt de samenwerking met hogescholen als het ware vanzelf in beeld.

Om die reden is de groeiende aandacht voor het hebben van Regionaal Associate Colleges van belang. Deze RAC's worden niet alleen opgezet in afstemming tussen mbo en hbo, maar de nieuwste initiatieven leiden tot lesplaatsen in een regio waarmee het hbo dichterbij mbo-instellingen is te volgen. Opmerkelijk is ook dat B&W in veel regionale steden vroeger riep om een hogeschool binnen de gemeentegrenzen, maar dat er nu een beroep wordt gedaan op een hogeschool om met een RAC te komen. Daarmee wordt ook gewerkt aan een versterking van het mbo-aanbod en dat is vooral voor het regionale werkveld een goede slag die de gemeente kan maken.

Op deze en nog meer redenen – zoals niet opnieuw de fout maken om maatregelen die ook voor het hbo van belang zijn, alleen maar binnen de mbo-sector te nemen – is een oproep gerechtvaardigd in de experimenten de Ad-opleiding mee te nemen. We geven hier een aantal suggesties mee aan degenen die praten over het opzetten van de experimenten. Ook kan het wellicht bijdragen aan discussies die nog zullen plaatsvinden rond de vormgeving, gelet op de betrokkenheid van partijen die belang hebben bij een optimale aanpak.

- Bij het opzetten van experimenten waarbij mbo-4 in beeld is en in de regio het werkveld bedrijven kent met functies op de niveaus 4 en 5 – inclusief een beleid voor het opscholen van werkenden – ligt het voor de hand om te bezien hoe de doorstroom naar Ad-opleidingen kan worden geoptimaliseerd.
- Optimalisering zoals hier bedoeld, kan plaatsvinden door specifieke keuzedelen te ontwikkelen in samenspraak met het werkveld zodat het volgen van deze eenheden leidt tot een gestroomlijnde leerlijn naar het Ad-niveau (met de kans voor Ad'ers om de beschikbaar komende ruimte in het Ad-programma in te zetten voor een verdiepende minor of beroepsgerichte certificaten).
- Binnen de experimenten kunnen de RAC's een eigen positie innemen zodat er ook voor de Ad-opleidingen die daar worden gegeven, een eigen mogelijkheid voor experimenteren wordt ontwikkeld.
- Indien er voor mbo-4-opleidingen in een regio aantoonbaar behoefte is aan mensen op een hoger niveau, moet een RAC bij het aanvragen van Ad's die op het mbo voortbouwen een lichtere toets op de doelmatigheid ervan ondergaan.
- Het koppelen van RAC's aan de experimenten biedt de mogelijkheid aan mbo'ers om te kiezen voor een leerlijn die loopt via de Ad. Als ze voor de Bachelor uit de regio moeten vertrekken, betekent dit een verzwakking van de regio als er behoefte is aan werknemers op de niveaus 4 en 5.
- Bedrijven die aan deze leerlijn meewerken, moeten met de betrokkenen die een Ad afronden en in dienst nemen (of er al een baan hebben), een kunnen afspraak maken over mogelijkheden om certificaten te behalen op niveau 6 dan wel een Bachelor te doen in een vorm waarbij de regio niet hoeft te worden verlaten. Deze aanpak kan worden meegenomen in de vormgeving van de experimenten.
- Een specifieke groep wordt gevormd door de bbl-studenten. Deze moeten kunnen doorgaan bij hun werkgever voor een Ad-diploma. Deze mogelijkheid kan worden onderzocht, in samenhang met nieuwe vormen voor een duale opleiding – in het verlengde van de vorm die voor de bbl-opleiding wordt gebruikt.
- SBB is verantwoordelijk voor de inhoud van de mbo-kwalificaties en de keuzedelen. Uiteraard zal bij de experimenten worden bezien hoe besluiten die vooral over regionale ontwikkelingen worden genomen, kunnen worden verantwoord. Onderzocht kan worden of voor het traject met mbo-4 en de Ad een beroep is te doen op de regionale samenwerkingsverbanden met mbo-instellingen en RAC's.

Voldoende om met elkaar te bezien hoe dit alles ook voor mbo-hbo een meerwaarde gaat krijgen.